

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

¿La gramàtica de l'IEC catalanitzada?

MARC ROVIRA

La gramàtica de l'IEC (GIEC) ha irritat bastants professionals de la llengua que, després d'anys esmenant o marcant com a falta –en originals o exàmens– determinades formes, ara ja no saben si les han de corregir. La GIEC no només els obliga a modificar hàbits molt interioritzats, sinó que ho fa sovint acollint en la norma formes més paral·leles al castellà. Davant d'això més d'un es pregunta: ¿estem catalanitzant la llengua?

¿L'IEC té interès a acostar el català al castellà? Jo diria que no, de cap manera. El que passa, i això s'explicita poc, és que Fabra, tot i que tendia a basar la norma en la llengua viva i contemporània molt més que altres filòlegs, també la va basar en un ideal de depuració. És a dir, en alguns casos –sobretot en normativa sintàctica–, va deixar de banda el català contemporani i, partint dels clàssics i altres llengües romàniques, va propugnar el català a què ell creia que hauriem arribat si no hi hagués hagut una creixent subordinació a Castella a partir del segle XV. Part de la seva norma no es basava en el català parlat a principis del XX –que veia embastardit i ensalvatgit– sinó en l'hipotètic català que hauriem parlat com a resultat d'una evolució més aïllada. Ell pretenia que les formes depurades que reintroduïa –partint de la llengua literària elaborada per una elit i anant de dalt cap a baix– acabessin integrant en la llengua

general, però el temps ha demostrat que algunes no s'hi han integrat, i això les ha convertit en un obstacle perquè l'usuari mitjà assimili la norma i, sobretot, ha complicat la vida als creadors de llengua en aquells registres que pretenen imitar l'esponaneïtat i que cada vegada ocupen una part més important en el conjunt del català emès –dit o escrit– per a una audiència general.

LA LINGÜÍSTICA TEÒRICA INDUEIX A FER INSEPARABLE EL VESSANT PRESCRIPTIU DEL DESCRIPTIU

La GIEC amplia la norma perquè deixi d'actuar com una cotilla per als registres informals, perquè deixi de ser tan tortuós –i de vegades impossible– respectar-la i alhora sonar natural i espontani. Però l'amplia, sobretot, per l'impacte que tenen en la codificació de les llengües dues disciplines que neixen als 60: la lingüística teòrica moderna i la sociolingüística. La primera, posant el focus en la dotació genètica universal que subjau a totes les llengües, indueix a estudiar-les –com fa la ciència amb qualsevol objecte natural– partint “del que són” i no pas “del que haurien de ser”: indueix a fer inseparable el

veçant descriptiu del prescriptiu. La segona –la sociolingüística–, convertint la fabriana *llengua literària* en *estàndard* i, sobretot, substituint el rígid binomi correcte/incorrecte per un criteri molt més subtil i versàtil: l'adequació al registre.

En el cas de la GIEC, els vessants descriptiu i prescriptiu són tan inseparables que, com deixa clar en la introducció, prescriu descrivint. És a dir, sempre que descriu una forma ens està dient alhora (sense explicitar-ho) que és normativa; i si la circumscriu a un registre o dialecte, ens està dient que és adequada –i, per tant, correcta– en aquell registre o dialecte. Només no ho és si la condemna explícitament. Prescriure descrivint no equival a depurar: vincula molt més la norma al català contemporani i, encara que en continuï fent fora el cos estrany de la interferència, també obliga a assumir que bona part de l'evolució del català a partir del segle XV (sobretot de l'evolució sintàctica) convergeix amb el castellà i ha portat a formes que estan totalment integrades en la llengua i no poden ser considerades interferència. La gramàtica de l'IEC, encara que no depuri, sí que evita la ruptura normativa i tendeix a excloure aquestes formes dels registres més formals, però precisament perquè no depura, ja no les exclou del català. Admetent-ne la catalanització no catalanitzada, normalitzada. ♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Sota l'aigua
PAULA HAWKINS
La Campana
446 pàgines i 19,90 €

1/7

NO-FICCIÓ

[1] La vida que aprenc
CARLES CAPDEVILA
Arcàdia
224 pàgines i 16 €

1/15

[2] Els estranys
RAÚL GARRIGASAIT
Edicions de 1984
186 pàgines i 17,50 €

-/26

[2] Neurociència per...
DAVID BUENO
Rosa Sensat
176 pàgines i 19 €

7/26

[3] Individus com nosaltres
FERRAN TORRENT
Columna
432 pàgines i 20,50 €

4/5

[3] Com una pàtria
JORDI AMAT
Edicions 62
480 pàgines i 21 €

-/1

[4] La substància del mal
LUCA D'ANDREA
Rosa dels Vents
464 pàgines i 20,90 €

2/4

[4] Destrossa aquest diari
KERI SMITH
Columna
224 pàgines i 9,95 €

2/137

[5] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 €

6/250

[5] Ortografia catalana
DIVERSOS AUTORS
Institut d'Estudis Catalans
228 pàgines i 18 €

4/5

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Patria
FERNANDO ARAMBURU
Tusquets
648 pàgines i 22,90 €

1/44

NO-FICCIÓ

[1] La magia del orden
MARIE KONDO
Aguilar
200 pàgines i 14,15 €

3/10

[2] Más allá del invierno
ISABEL ALLENDE
Plaza & Janés
352 pàgines i 22,90 €

2/6

[2] Manual del aprendiz...
DIVERSOS AUTORS
Espasa
190 pàgines i 18,90 €

2/14

[3] Escrito en el agua
PAULA HAWKINS
Planeta
512 pàgines i 19,90 €

3/7

[3] Destroza este diario
KERI SMITH
Paidós Ibérica
224 pàgines i 9,95 €

4/212

[4] La chica del tren
PAULA HAWKINS
Planeta
400 pàgines i 19,50 €

4/110

[4] El poder del ahora
ECKHART TOLLE
Gaia
220 pàgines i 10 €

9/414

[5] La sustancia del mal
LUCA D'ANDREA
Alfaguara
472 pàgines i 20,90 €

5/4

[5] Operación Cataluña
FRANCISCO MARCO
Urano
384 pàgines i 22 €

1/3

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat